

GG +

AKTUALNO
POGOVOR
ZANIMIVOSTI
ZGODBE
RAZGLED

Dr. Sigbert: od storilca do »žrtve«

Z veseljem sem bil zraven je biografija esesovskega zdravnika Sigberta Ramsauerja, ki mu je zvestoba nacistični politiki omogočila osupljiv karierni vzpon. V ljubeljskem procesu je bil leta 1947 obsojen na dosmrtno zaporno kazen, a že leta 1954 izpuščen in rehabilitiran. V svojem rodnem Celovcu je lahko nadaljeval »običajno« življenje, vključno z vodenjem zdravniške ambulante.

SUZANA P. KOVAČIČ

Izčrpno biografijo Z veseljem sem bil zraven sta pripravila avstrijska zgodovinarja dr. Lisa Rettl in dr. Peter Pirker, z njima se je o tem njenem raziskovalnem delu na nedavni predstavitvi v Pollakovem šalonu Tržiškega muzeja pogovarjala dr. Vilja Lukan Pišek. Raziskovalno delo za prvo knjigo sta zgodovinarja opravila že v letih 2008 in 2009, prva izdaja publikacije je izšla pri dunajski založbi Milena Verlag (2010) in je bila kmalu razprodana, na voljo pa je kot e-knjiga. »Skoraj 15 let pozneje sva dobila od kraja spomina Mauthausen Memorial ponudbo za novo izdajo knjige v seriji Mauthausen-Studien. Ob tej priložnosti sva obstoječi rokopis jezikovno malce obdelala in

Sigbert Ramsauer, zdravnik koncentracijskega taborišča na Ljubelju / Foto: Nik Bertonec

ga dopolnila z nekaterimi novjšimi spoznanji iz raziskovanja sodobne zgodovine,« sta pojasnila zgodovinarja. Prevod v slovenski jezik po drugi revidirani in dopolnjeni izdaji je izšel s pod-

omogočilo ne le bliskovit zaključek študija, temveč tudi obetavno kariero vojaškega zdravnika. Ob začetku druge svetovne vojne je bil kot pripadnik konjenice SS poslan na Poljsko in na obmo-

»Primer zdravnika dr. Ramsauerja je malo bolj poseben. On je bil tisti, proti kateremu so bili očitki umorov najbolj očitni. Dva pacienta bolniške postaje na jugu sta umrla zaradi injekcij bencina v srce, ki jih je vbrizgal v navzočnosti dveh zdravnikov taboriščnikov in dveh bolničarjev taboriščnikov, ki so sedeli v zaporu in nastopali kot priče v procesu. On sam pa je izvirjal iz Celovca in je bil poročen z domačinko, Avstrijko. Bil je norec, a nikakor ne bedak ...« (odlomke iz spominov nekdanjega taboriščnika Andreja Hantza)

poro Ministrstva za kulturo Republike Slovenije, Koroškega muzeja Celovec in Občine Tržič. Knjigo je prevedel Primož Debenjak, izdal pa Tržiški muzej.

Osupljiva kariera vojaškega zdravnika

Če izluščimo iz povzetka biografije, je bil Sigbert Ramsauer (1909–1991) nazoren in boleč primer osupljivo hitre integracije nekdanjih nacistov (celo nacističnih zločincev) v povojno avstrijsko družbo. Avtorja, priznana avstrijska zgodovinarja, sta podrobno raziskala njegovo življenje od rojstva v Celovcu, prek študija medicine in zbližanja z nacističnim gibanjem, kar mu je zlasti po »anšlusu« in njegovi včlanitvi v SS

čje današnje Belorusije, ob koncu leta 1941 pa je bil premeščen na mesto zdravnika koncentracijskega taborišča; sprva je deloval v Mauthausnu, nato v taboriščih Gusen, Neuengamme in Dachau, najdlje, od avgusta 1943 do konca vojne in razpustitve taborišča, pa v mauthausenskem pomožnem taborišču na Ljubelju, kjer je bil pravzaprav gospodar taborišča skupaj s poveljnikom Winklerjem. »Zato je razumljivo, da se je znašel na vrhu seznama nacističnih zločincev, ki so jih v t. i. ljubeljskem procesu leta 1947 privedli pred britansko sodišče v Celovcu. V obeh točkah obtožnice – maltretiranje in umor – je bil spoznan za krivega in obsojen na dosmrtno zaporno kazen,«

Od leve: dr. Vilja Lukan Pišek, dr. Lisa Rettl, dr. Peter Pirker in tolmač v slovenski jezik Tomaž Dietinger / Foto: Nik Bertonec

je zapisano v biografiji.

In še: »Že spomladi 1954 je bil izpuščen iz zapora, in čeprav je v očeh Britancev ostal obsojeni vojni zločinec, ki ni bil 'pomiloščen', temveč le 'izpuščen iz medicinskih razlogov', so se vidni predstavniki avstrijske politike in družbe opazno potrudili, da se je Ramsauerje-

z 'običajnim' življenjem, vključno z vodenjem zdravniške ambulante.«

O avtorjih knjige

Dr. mag. Lisa Rettl je strokovnjakinja za novejšo zgodovino, kuratorka razstav in terapevtka. Je avtorica številnih publikacij na temo nacizma, odpora, holokavsta,

Med njena najpomembnejša dela na področju razstav je spadalo med drugim novo kuriranje muzeja Peršmanova domačija z izčrpnimi raziskavami tam storjenih zločinov.

Priv. doc. mag. dr. Peter Pirker je politolog in zgodovinar, znanstveni sodelavec v Koroškem muzeju, na Inštitutu za novejšo zgodovino univerze v Innsbrucku in lektor na Inštitutu za zgodovino univerze v Celovcu. Je avtor in izdajatelj številnih publikacij na temo nacizma, odpora in dezertiranja, Wehrmachta in pravosodja Wehrmachta, bega in izgnanstva, tajnih služb ter kulture spominjanja in politike do zgodovine.

»Za slovenskega bralca je knjiga še posebej relevantna, saj osvetljuje tudi zgodovino taborišča Ljubelj ter spodbuja razmislek o odgovornosti, spominu in družbenih mehanizmi, ki ostajajo aktualni tudi danes.« (dr. Vilja Lukan Pišek)

va nacistična preteklost zabilasala in je lahko v svojem rodnem mestu nadaljeval

zgodovine znanosti in medicine, manjšinske politike in kulture spominjanja.

Kultura

V Galeriji Miha Maleš v Kamniku razstavlja znani kamniški fotograf Dušan Letnar. Stran 16

Pogovor

Bobnar Jan Istenič iz Žirov se po Celovcu odpravlja na nadaljevanje študija v New York. Stran 17

Zanimivosti

Dvestota obletnica rojstva Jožefa Levičnika, učitelja, skladatelja, župana, kronista ... Stran 18

